

Motion till riksdagen

1988/89:Ub209

av Inger Koch (m)

Rätt för studieförbunden att utfärda betyg

Folkbildningen är viktig för framtiden. Den är ett viktigt led i utbildningspolitiken när det gäller att inte bara verka för en allmän höjning av utbildningsnivån och för en anpassning till förändrade krav i arbetslivet, utan också att slå vakt om behovet av fördjupade medborgarkunskaper, kultur och allmän bildning.

Folkbildningen har traditionellt varit av stor betydelse för att hävda och vinna förståelse för de demokratiska värdena och det demokratiska arbetet.

Studieförbundens cirklar och företagens personalutbildning når vardera omkring 28 procent av befolkningen. Komvux och folkhögskolan når vardera drygt fyra procent av den arbetande delen av befolkningen. Fristående kurser i högskolan, AMU och grundvux når tillsammans omkring tre procent enligt SCBs beräkningar. Därför är det viktigt att ändra de förhållanden som hindrar människor från att delta i studiecirkelutbildning.

Skolöverstyrelsen har i en promemoria hösten 1988 redovisat sin uppfattning, att fortsatt utveckling mot ett av demokrati, rättvisa och omsorg präglat samhälle i hög grad främjas av ett vitalt, fritt och frivilligt folkbildningsarbete t.ex. inom studieförbunden. Utvecklingen hittills under 1980-talet har snarast motverkat en sådan roll för studieförbunden.

En av förutsättningarna för studieförbundens verksamhet är att denna skall bygga på den fria folkbildningens grund. I detta ligger att arbetet skall bedrivas i så fria former som möjligt utan reglering från statens eller myndigheternas sida. Denna grundsyn har sitt ursprung i en tid, då verksamheten inriktades på att ge deltagarna bildning och kunskap, som kunde bidra till deras personliga förkovran och samhällets utveckling.

Detta synsätt har bestått och medfört att man även i senare tid ansett, att folkbildningen inte skall engageras i kompetensgivande utbildning. Detta skulle i så fall leda till ett behov av auktorisation som skulle kunna hota folkbildningens verksamhetsidé.

I dagens studiecirklar deltar många människor av skiftande motiv. För många är studierna en hobby, för andra ingår de i en långsiktig, personlig kunskapsuppyggnad. De kunskaper, som erhålls på detta sätt, har inte ett mindre värde än de som fås genom andra former av studier.

Man kan genom studier i cirkelform givetvis erhålla kunskaper, som också bör kunna betygsättas. Genom att betygsättning i dag inte är tillåten i studieförbunden, hänvisas deltagarna till att på annat sätt dokumentera sina kunskaper. Detta kan ske genom prövning i gymnasieskolan eller komvux.

Studieförbunden och den kommunala vuxenutbildningen har i flera fall ett

likartat studieutbud. De konkurrerar således om samma elever. Konkurrensen om deltagarna är stimulerande för alla parter och bidrar till att ge en effektivare utbildning som anpassas till elevernas önskemål.

Konkurrensen sker emellertid inte på lika villkor. Den kommunala vuxenutbildningen är dels avgiftsfri, dels har enbart den kommunala skolan rätt att utfärda betyg över genomgångna kurser.

Studieförbunden kan i dag endast utfärda intyg, som visar att man deltagit i en viss studiecirkel. Till intyget kan fogas studieplan eller annan kursbeskrivning.

När det gäller avgifterna kan de enskilda kommunerna påverka dessa på det sätt de finner önskvärt genom utformningen av bidragssystemet. Beträffande betygsrätten lägger emellertid det statliga regelsystemet hinder i vägen.

Studieförbundens möjlighet till flexibel organisation talar för att det kan vara effektivt att även låta dem bedriva utbildningar efter vilka det kan utfärdas betyg.

De kursplanebundna universitetscirkelklar som tidigare förekom som ett reguljärt inslag i folkbildningen är ett exempel på att studieförbunden kan organisera även kompetensgivande utbildning.

Det allmänna ger i dag stora bidrag till studieförbundens verksamhet och har intresse av att den utbildning som ges är av hög kvalitet. En rimlig kontroll av verksamheten är därför motiverad av detta skäl. Denna kontroll bör även kunna innefatta sådana moment, att studieförbunden kan ges rätt att utfärda betyg i vissa delar av sin verksamhet utan att folkbildningens grundläggande verksamhetsidé skulle behöva bli hotad.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om att studieförbunden skall ges rätt att utfärda betyg i vissa delar av sin verksamhet.

Stockholm den 12 januari 1989

Inger Koch (m)